

TÄHEKE

NR.5

ISSN 0134-2266

1985

9. mail, võidupühal, kuuleme sageli sõnu «Kas mäletad!». Need on sõjaveteranid, nüüd meie vanaisad ja vanavanaisad, vanaemad ja vanavanaemad, kes meenutavad käidud sõjateed. Tee võiduni oli pikk ja raske. Võitluses kodumaa vabaduse eest langes sõjas miljoneid inimesi. Nende mälestuseks langetame pea, asetame ausaamba ette kimbukese kevadlilli.

Kui Endel Puusepal pole parasjagu seljas erksalt sätendava kangelas-tähe ning rohkete ordenite ja medalitega vormikuube, ei oska vist keegi teda kunagiseks vapraks lenduriks pidada. Pigem kadestatakse teda ta näärivanahabeme pärast. Aga kade olla tuleks hoopis nende iseloomujoonte pärast, mis tegid Endel Puusepast, kaugel Siberis sündinud eesti poisist, algul merelenduri, seejärel polaarlenduri ning, kui kodumaa kaitsjaid vajas, siis ka raskepommitusväe lenduri.

Esimeseks lahinguülesandeks Suures Isamaasõjas sai Berliini pommitamine kolmandal sõjakuul. Sellele järgnes veel kümneid lahingulende. Teisel sõja-aastal tuli Endel Puusepal täita vastutusrikas eriülesanne. Meie kodumaalt lendas üle ookeani Ameerika Ühendriikidesse ning sealt tagasi Moskvasse Nõukogude valit-

Suure Isamaasõja võidupäevast möödub nelikümmend aastat. Endisi võitlejaid, praegu tublisid tööinimesi, kohtad kõikjal. Neid on õpetajate ja ehitajate, põllumeeste ja kunstnike, autojuhtide ja ajakirjanike seas.

Teile, kallid sõjaveteranid, teeme võidupühal sügava kummarduse ja ütleme oma tänusõnad.

susdelegatsioon. Lennuki komandör oli Endel Puusepp. Praegu ei pane nii pikk lennutee enam kedagi imestama, tollal oli see aga raske ja ohtlik. Ei lennatud ju rahutaevas. Selle lennu eest antigi Endel Puusepale Nõukogude Liidu kangelase nimetus koos Lenini ordeni ja medaliga «Kuldtäht».

Olen Endel Puusepaga mitu korda kohtunud ja alati teda huviga kuulnud. Niisama suure huviga, nagu kuulavad teda lapsed, kelle ees ta sageli esineb. Ta ei armasta rääkida sõjast. Ta räägib meelsamini sellest, kuidas võidelda rahu eest. Ja lastele ütleb Eesti NSV Rahukaitsekomitee esimees Endel Puusepp ikka ja alati, et nende panuseks rahuvõitlusele on head ja väga head hinded ning suur tahtmine saada oma kodumaa vääriliseks kodanikuks.

LINDA JÄRVE

Pildistanud TIIT KOHA

Isa viljapõld

VASSILI SUHHOMLINSKI Ukraina kirjanik

Tõlkinud JAAN RANNAP

KOOLIAASTA SAI LÄBI JA ISA ÜTLES PETRIKULE:

«AGA NÜÜD, POEG, KÄIME MINU PÖLLUL ÄRA.»

«KAS SUL ON SIIS OMA PÖLD!» IMESTAS PETRIK.

ISA AINULT MUIGAS VASTUSEKS.

SÕITA TULI KAUA. ALGUL LINNALÄHEDASE RONGIGA, PÄRAST AUTO-
BUSSIGA. BUSSIPEATUSEST LÄKSID NAD JALGSI EDASI.

JÕUTI METSA ÄARDE. METSA JUURES OLII SUUR LAI PÖLD, KUS NISU
LÕI PARAJASTI PEAD. VILJAKÕRTE KOHAL HELENDAS SELGE SININE
TAEVAS.

JA TAEVAS LAULIS LÕOKE.

«SIIN TA ON, SEE MINU PÖLD,» ÜTLES ISA.

«MIKS TA SINU ON!» IMESTAS PETRIK.

«SIIN ME PIDASIME FAŠISTIDEGA LAHINGUT. SIIN SAIN MA HAA-
VATA... SIIN ME VÕITSIME.»

PETRIK TUNDIS ISA ÜLE UHKUST. MEEL HELL, VAATAS TA VEEL KORD
PÖLLU ÜLE.

«LÕOKE ON KA SINU OMA,» ÜTLES TA SIIS ISALE TASA.

IRA LEMBER

Mu vanaisa oli sõjamees

MU VANAISA OLII SÕJAMEES,

KÄIS RASKEL SÕJATEEL.

KUI VANAISA OLII SÕJAMEES,

SIIS MIND EI OLNUD VEEL.

MU VANAISA OLII ROODUVANEM,

TA HÜÜDIS: «ANDKE TULD!»

NÜÜD VAHEL MEDALID TA RINDA PANEB,

MIS SÄRAVAD KUI KULD.

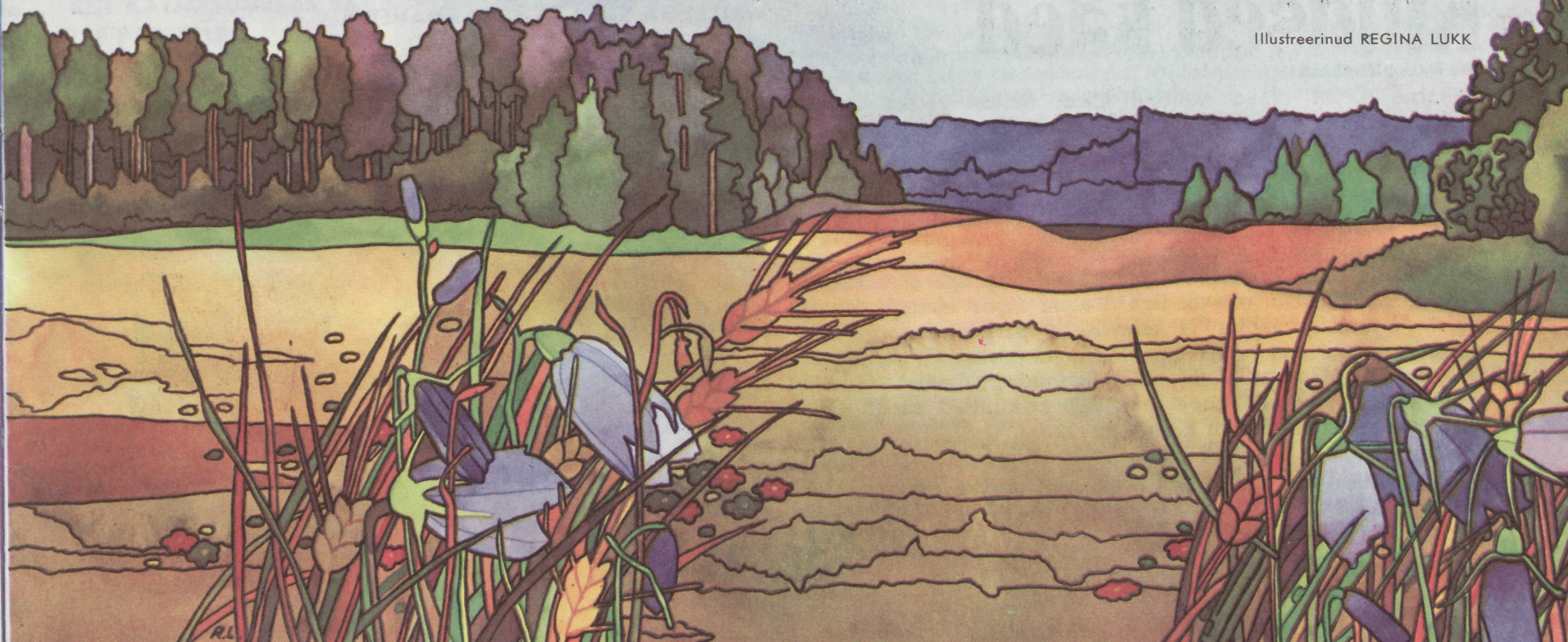
MU VANAISA OLII SÕJAMEES,

TA VÕITLES KODU EEST.

NÜÜD ON TA VANAEMA MEES

JA MULLE SÕBRA EEST.

Illustreerinud REGINA LUKK

Kuldsed käed

MAIMU LINNAMÄGI

Vanaisal olevat olnud kuldsed käed. Sellest ei tea lapsed midagi. Annika ja Marten mäletasid küll taadi siniseid silmi ja halle juukseid, aga missugused olid käed, seda ei mäletanud. Et taadi käed tõstsid ja aitasid, pesid ja paitasid, nii võis olla küll. Taat oli pensionipõlves nende hoidjaks. Kord olevat Annika ja Marten kõik oma mänguasjad aknast õue pildunud ja taat neid suure korviga hoovist üles korjamas käinud. Seda rääkis ema. Head võisid need käed olla, aga et kuldsed? Maarja kui vanem oli taadiga kauem koos elanud. Tema mäletas vanaisa raadiot ja televiisorit parandamas, garaaži ehitamas, vana autot ja memme kirjutusmasinat putitamas. Ja kui Maarjal tantsukingi vaja oli läinud, ei õmmelnud neid ema ega memm, vaid hoopis taat. Aga et kuldsed käed? Kahju, et taadilt endalt enam küsida ei saa.

Lapsed vaatavad hoolega taadi pilti. Käed on fotol hästi näha, aga kuldsed värvi ei näe keegi.

«Nojah,» lausub Marten, «see pole ju värvipilt! Tavaline must-valge foto, muud midagi!»

KATJA PALUS MUL KIRJUTADA ÜHE TÄHE, AGA TA EI OSANUD ÕELDA, MISSUGUSE. MA KIRJUTASIN TÄHE K. «EI,» ÜTLES KATJA.

TÄHE A. JÄLLE: «EI!»

T — «EI!»

J — «EI!»

A — «OLI JUBA.»

TA ÜRITAS ISE TÄHTE TEHA, AGA EI OSANUD JA NÄGU LÄKS MOSSI.

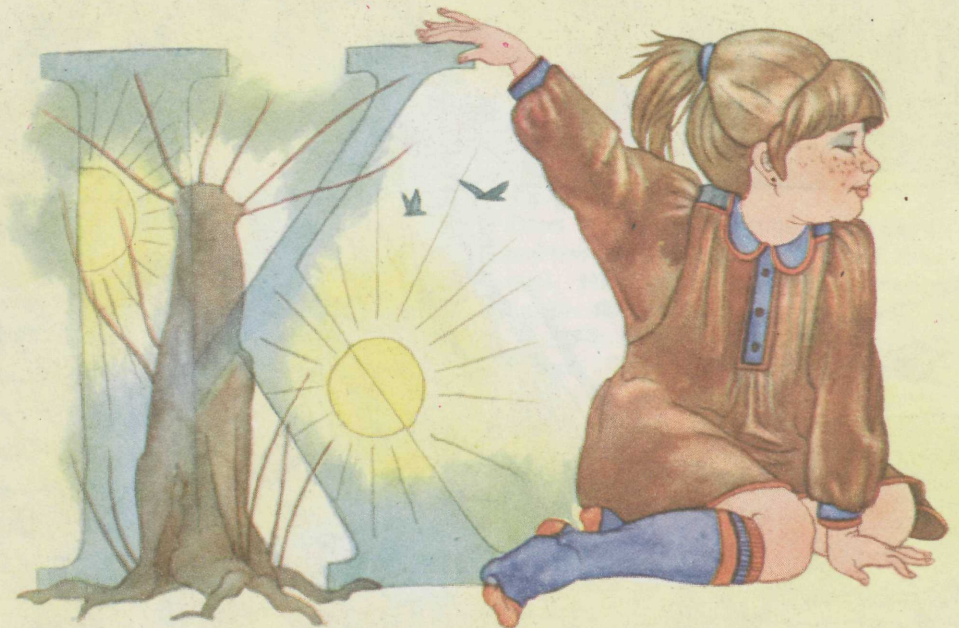
SIIS KIRJUTASIN MA PABERILE SUURELT KÕIK TÄHESTIKU TÄHED.

KIRJUTASIN JA KÜSISIN IGA TÄHE JUURES: «KAS SEE!»

«EI,» KATJA TÄHTE EI OLNUD KOGU TÄHESTIKUS.

«MILLEGA SINU TÄHT SARNANEB!»

«KOERAGA.»

täht

Vene kirjanik
VLADIMIR KRUPIN

MA JOONISTASIN KOERAKESE.

«ON SEE TÄHT SELLINE!»

«EI. TA SARNANEB KA EMAGA, JA ISAGA, JA MAJAGA, JA LENNUKIGA, JA TAEVAGA, JA PUUGA, JA KASSIGA...»

«KAS SIIS SIHUKEST TÄHTE ÜLDSE ON!»

«ON.»

KAUA MAALISIN MA KATJA TÄHTE, JA IKKA EI TABANUD ÕIGET. KA KATJA VAEVLES, HULLEMINI KUI MINA. TA TEADIS, MISSUGUNE SEE TÄHT ON, AGA EI OSANUD SELETADA, VÕI OLIN MINA LIHTSALT TAIPAMATU.

NONDA MA EI SAANUDKI TEADA, KUIDAS KATJA TÄHT VÄLJA NÄEB.

KUI KATJA SUUREKS SAAB, VÕIB-OLLA PANEB TA SELLE ISE PABERILE.

Tõlkinud PAUL MÖTSKÜLA

Illustreerinud TIINA REINSALU

JAAN RANNAP

Pajupill

Nii kaugemale, kui ma mäletan, tuli päris kevad alati pajupilliga. See, mis enne seda — lumelagu, jääminek, lõokese lõõritused ja kuldnoke trillerid — tähendas siiski paljalt ettekuulutamist. Nii-õelda märguannet valmisolekuks. Kinnitust, et varsti, varsti, nädala või poolteise pärast, lehvib üle aasade leebe tuul, kuskil silmapiiri taga kõmiseb kumedalt kevadine kõu, hallile maale langeb soe vihmasagar, ja siis äkki on pajul koor lahti.

Enam ei olnud meil aega oodata. Kraavikaldalt toodud pulgakesed peos, tegime tulevase vile õhuava jaoks täkke, mõõtsime silmaga sobiva pikkuse ja vahe tera käis koort läbi lõigates tiiru ümber puu. Nüüd võis ärakeeramisele minevat kooretorukest kloppima hakata. Noapea või teise pulgakesega. Ettevaatlikult ja õrnalt, et tulevane pajupill viga ei saaks. Kooretorukese lahti-keeramine oli kõige vastutusrikkam töö. Pehmelt pigistas pihk pulka, mis tähendas nüüd juba kaugelt enam kui põõsast lõigatud oksajuppi. Teine käsi keeras kloppimata otsast. Kuni kostis mahe naksatus ja ta oli sul käes.

Edasine läks lihtsalt. Alasti jäänud pulgaotsast pillile keel lõigata, paika panna, järelejäänud jupp prundiks pista, ja vile tuli. Seda kõrgem, mida sügavamale sai prundipulk torgatud. Enam polnud vaja karta, et kevad poolel teel peatuma jääb, või, mis veel hullem, tagasi pöördub. Pajupilli-hääled poleks lasknud seda sündida. Pajupillil oli justkui mingi võlujõud, mis päikese välja meelitab, külma tuule ette müüri ehitab, lilled õitsema ja liblikad lendlema kutsub. Juba ammu pole enam pinke ja tahvleid selles põlispuude varju kaduvas vanas majas, mille õuel koolipoiste pajupillid ikka ja uuesti kuulutasid kevade saabumist. Aga veel praegugi läheb käsi tasku noa järele, kui kõrv tabab esimese kevadise piksemürina.

MARI SAAT

Mina Ise

See siin on MINA ISE. Midagi muud õiget tema kohta öelda ei saa. Ei saa öelda, kas ta on suur või väike. Sest vahel ajab ta end kikivarvule ja siis öeldakse:

«Oi, kui suur sa juba oled!»

Teinekord võetakse ta aga sülle ja öeldakse:

«Oh, sa pisike!»

Nii et vahel on ta suur, vahel väike.

Ei saa ka öelda, kas ta on poiss või tüdruk. Kui ema paneb talle jalga pikad püksid ja pähe nokatsmütsi, küsivad võõrad onud:

«No, poiss, mis su nimi ka on?»

Ja eriti kui tal on veel seljas venna kasukas ja jalas vati-püksid ja peas venna vana talvemüts, ei arva keegi, et ta vahel võiks ka tüdruk olla. Ning vanaema toriseb siis: «Tänapäeval ei saa enam vahet, kes poiss, kes tüdruk!» Kui aga vanaema paneb talle selga volangidega kleidi ja seob pähe lehvi, ütlevad võõrad tädid:

«Näe, kui ilus väike tüdruk!»

MINA ISE teab küll, et asja saaks selgeks päris paljast peast, sest siis on poiss natuke teistsugusem kui tüdruk. Aga päris paljaks pole MINA ISE nõus võtma end mujal kui ainult vannitoas. Talle ei meeldi üldse end päris paljaks võtta, sest siis on ta liiga palju MINA ISE. Aga talle meeldib vannis ja sinna ei luba isegi vanaema teda riides minna. Õnneks pole vannitoas võõraid. On ainult ema või vanaema, aga nemad lepivad alati sellega, kelleks MINA ISE parajasti end kuulutab. Kui ta ütleb:

«Mina olen hüljes!»,

ütleb ema: «Ahah, katsun meeles pidada.»

Ja kui ta ütleb: «Mina olen kuri jääkarruu-rr!»,

ütleb vanaema: «Oi-oi, ma kardan!»

MINA ISE teab küll, et kunagi peab ta suureks kasvama. Seda räägitakse talle alatasa. Aga sinnani on palju aega. Jõuab veel otsustada, kas saada sama suureks ja paksuks ja karvaseks ja tugevaks kui isa — siis ta peaks olema poiss —, või sama armsaks ja ilusaks kui ema — siis ta peaks olema tüdruk. Ta otsustab vahel nii ja vahel teisiti ja seepärast on mõnikord poiss, teinekord tüdruk.

Teised küll ütlevad, et nii ei saa, et kes on kord poisiks sündinud, sellest kasvab isa, ja kes on tüdrukuks sündinud, tollest ema. Aga MINA ISE ei usu päriselt säärast juttu, et MINA ISE ei saa just selleks, kelleks ta tõesti väga tahab saada. Ta lihtsalt hakkab selleks! Mõnikord, kui teised ta täiesti välja vihastavad, ütleb ta:

«Kasvatan endale tiivad ja lendan teie juurest minema, aknast välja!»

Selle peale jääb ema tõsiseks ja ütleb: «Ära seda küll tee! Meil hakkab kurb ilma sinuta!»

Tähendab, ema ikkagi usub, et MINA ISE võib endale tiibu kasvatada. Ja kui juba ema usub, siis see ongi nii! Kui saab kasvatada tiibu, siis saab kasvatada ka kõike muud ja kasvada kõigeks muuks, kas või isaks!

MINA ISE tahab olla väarikas. Väarikas on see, kelle üle keegi ei naera ja kelle jutu peale kõik päid noogutavad ja kellele keegi ei ütle — ära tüüta — või — ole vait — või — mis sa räägid rumalusi — või — mis pahandust sa jälle teed... Aga on ühed asjad MINA ISE küljes, mis ei lase tal kunagi tunda ennast päris väarikana: need on varbad!

Varbad on pisikesed, roosad ja ümarad. Nad oleksid end jala seest nagu selleks välja pistnud, et nalja teha. Ja kui MINA ISE vahel kõige tõsisemat juttu räägib, liigutavad nad end ja tuletavad meelde, et miski asi ei saa olla päris tõsine, sest keha küljes on varbad.

Kui suureks kasvadeski varbad kaoksid! Aga ei kao. Ka isa jalgade küljes on varbad, isa suure keha kohta just niisama-sugused väikesed, roosad ja ümarad.

Varbad näitavad seda, et keegi, isegi päris suur inimene mitte ei saa olla kunagi päris väarikas. Varbad naeravad kõigi üle!

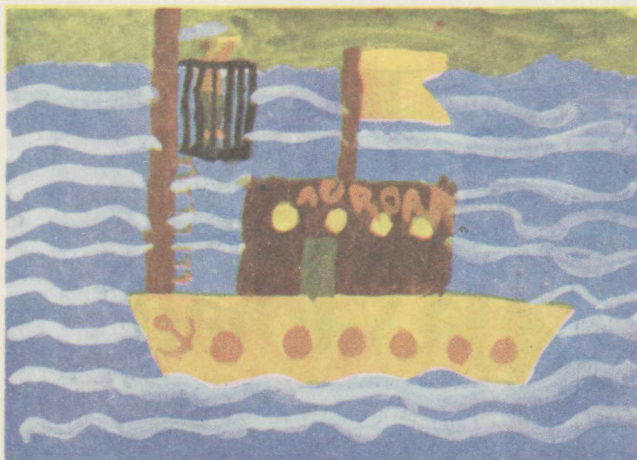
Seepärast ei meeldi MINA ISELE jalgu paljaks võtta. Ta ei tahaks mererannaski oma varbaid näidata. Sest niikaua kui varbad on sokkide ja kingade sees, võib neid mitte märgata. Kingadel on oma nägu: laste omadel lapsel, suurte inimeste kingadel suurem. Ei võiks arvatagi, et suurtel inimestel seal sees ka varbad on. Eriti hästi tunneb MINA ISE end saabastes ja ketsides. Saabastel ja ketsidel on säärane julge nägu peas, et võib valjusti karjuda, kui need jalas on, ja vehelda ning hüpata ega pea midagi häbenema. Ketsid kohe nõuavad trampimist ja jalaga vehkimist.

Aga mererannas peab varbad ometi paljaks võtma.

«Mis sa hautad oma jalgu, anna neile õhku! Muidu lähevad varbavahed hauduma!» ütleb vanaema ja võtab oma jalad paljaks. MINA ISELE meeldib liivane mererand. Seal vajuvad varbad liiva sisse ja neid võib mitte tähele panna.

Illustreerinud JAAN TAMMSAAR

«Aurora» — joonistanud 6-aastane EEDI SEPP Salme Algkoolist.

«Mets» — Tallinna 7. Keskkooli I klassi õpilase SIGRID KASARI linoollõige

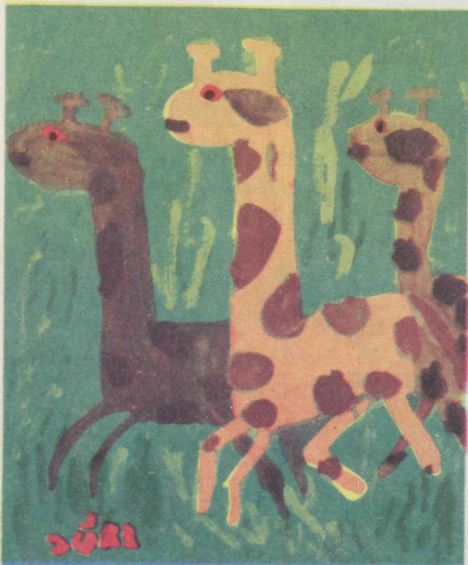

«Meie ansambel» — joonistanud MARGIT KIVIKAS Pärnu 9. 8-kl. Kooli I klassist

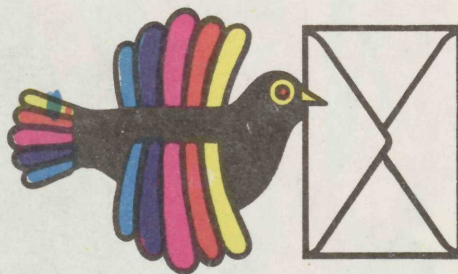
Koolieelikud

Joonistajad: 3-aastane KRISTJAN LINNAS Tallinnast, 4-aastased LIINA RAUS Tartust ja RIHO YAIKMÄE Põlva rajoonist, 5-aastased EYA-HELEN TALVIK Järva-Jaanist ja SIRET SARI Viljandi PM, 6-aastased OLJA LVOYA Tall. Pion. Paale, KRISTA LOOTUS ja JÜRI PRUUL Tornimäe 8-kl. K., EEDI SEPP Salme Algk., MARIANA HALLIKAS Tartu 12. Kk., ENN-MARTIN TALVIK Järva-Jaanist.

«Kaelkirjakud» — joonistanud JÜRI PRUUL Tornimäe 8-kl. Koolist

Kirjutajad: 6-aastased MERLE LOBKAS Vatlal 8-kl. K., MERLE LIIVAK Tartust, KRISTI NEEMRE Sõmerpalust, ELIKA SEPP Salme Algk., ENN-MARTIN TALVIK Järva-Jaanist, 7-aastane MARGUS ADEROV Viimsi Kk.

«Kooli» — joonistanud KANNI KELDER Saverna 8-kl. Kooli I klassist

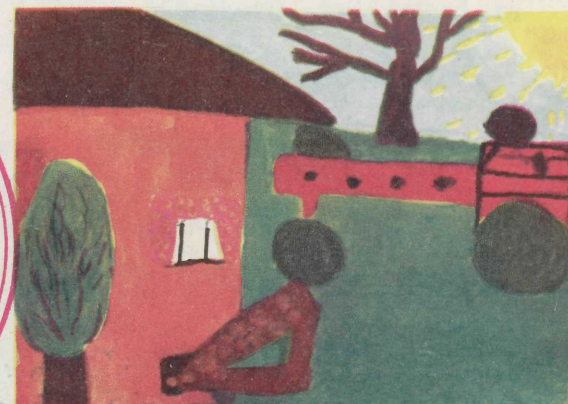
I klass

Joonistajad: RENE PIIRKOP Tall. 49. Kk., MARTIN POLJAKOV, KRISTEL MÄELT ja KAIDI NIGULAS Tall. 46. Kk., EEVA LAANPERE ja INGRID SOOVIK Pärnu PM, HELI KUILIT ja KARIN PÜSS Valga 1. Kk., KRISTIINA KLESMANN ja OLJA PETRAKOVA Tall. Pion. Paale, AIRE PERI Rannu 8-kl. K., RAAKEL SILD Tall. Muusikakeskk., KRISTIINA KIVISTU ja MIRJAM LEKK Tall. 55. Kk., HARRY-ANTON TALVIK Järva-Jaani Kk., MERLE TAMM ja ANDRA PIIRKOP Pärnu 2. Kk., MÄRTEN MUHK Tall. 36. Kk., SIGRID KASARI Tall. 7. Kk., PEETER PARDER Räpina Kk., RAIN REITMANN Türi Kk., KANNI KELDER Saverna 8-kl. K., LIINA LUHAMAA ja TARMO HAAYANDI Puhja Kk., MARGIT KIVIKAS, IVO REIMANN, RIVO SOOMÄE ja MARIERM Pärnu 9. 8-kl. K., HEIVI TRUU Lehtse 8-kl. K.

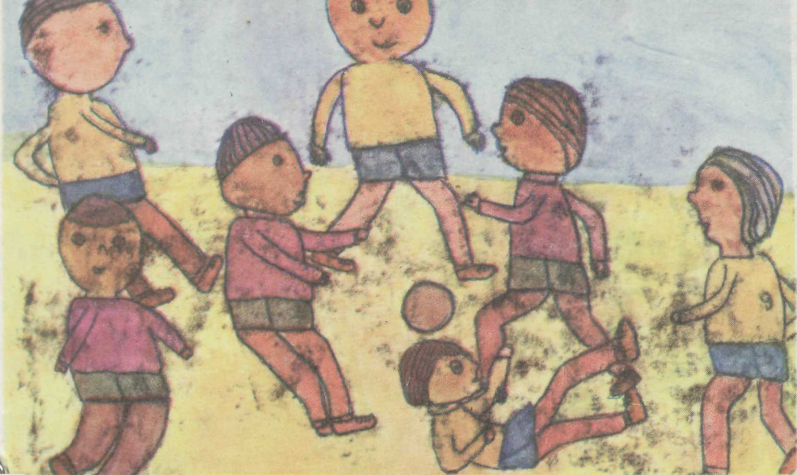
Kirjutajad: JAANA RUUSMANN Koigi 8-kl. K., KEIJO KUUSIK ja ANDRA PIIRKOP Pärnu 2. Kk., KAIRI PÄRDI ja VIKTORIA GUSAR Rapla Kk., MAIRUT MARMOR, ANNIKA REINUMÄGI, AULAR PUNT ja PRIIT MÖTTUS Valga 1. Kk., KAIRE SAARNIIT Võru 1. Kk., MEELIS SIHVART ja PIRET KANTS Paide 3. Kk., ALAN ROOD Paide 1. Kk., BENITA PÄRN Rakvere 3. Kk., ANTS TONISSON Kilingi-Nõmme Kk., ALLIKI KRUBERG Narva 2. Kk., KRISTJAN LAURITS Tartu 12. Kk., AET SÜVARI Tall. 7. Kk., EVELIN KALJU Tall. 46. Kk., RAAKEL SILD Tall. Muusikakeskk.

«Teeme talveks hoidiseid» — joonistanud ANNELI PEEGEL Tallinna 46. Keskkooli III klassist.

«Hea saak» — joonistanud KARIN PÜSS Valga 1. Keskkooli I klassist

«Soov võita» — joonistanud KAUPU REIN-
VEE Röpina Keskkooli II klassist

«Kodumaa sünnipäev» — joonistanud
KRISTA DREHER Lehtse 8-kl. Kooli II klassist

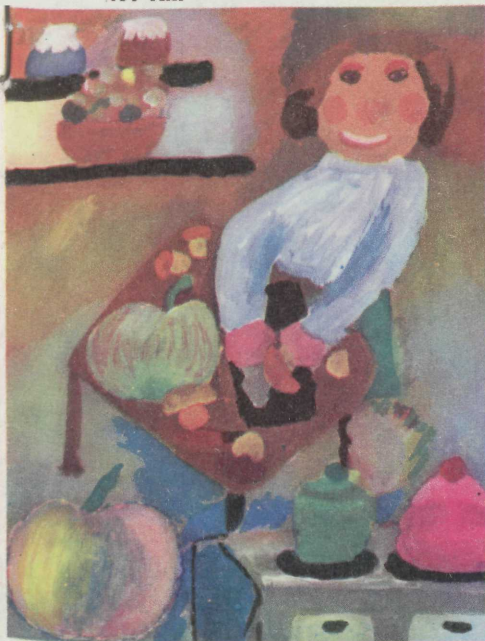
«Inimene metsas» — joonistanud ANDRES
SOOME Tallinna 7. Keskkooli III klassist

II klass

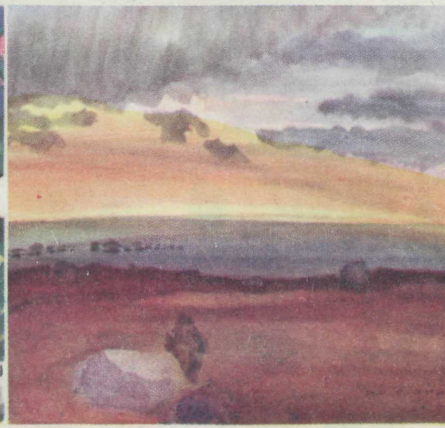
Joonistajad: TRIINU MAIDE, MONIKA PEETSON ja TIINA TINT Pärnu 9. 8-kl. K., TÖNIS OTS Tornimäe 8-kl. K., KRISTA DREHER Lehtse 8-kl. K., KRISTIINA HALL Türi Kk., MOONIKA LIIDEMAA, OVE LAARS ja MARJE PAEORG Tall. 46. Kk., RENE KALLASTE ja MERILI TORMIS Taebla Kk., JAANA SULTS ja KAUPU REINVEE Röpina Kk., KRISTIINA SERGEJEVA Tall. 7. Kk., SIIM NAHKUR ja MAARJA POOPUU Tall. 49. Kk.

Kirjutajad: MÄRTEN PADU, PIIBE SOOPÖLD, KATI ERME ja URMAS KASK Tartu 2. Kk., KRISTEL NIGOL Tall. 17. Kk., ANNEMARI ARRO Tall. 54. Kk., KRISTIINA LAAS Valga 1. Kk., LUULE OLTSMEIER Mõisaküla Kk., AILE VILDAK ja SIGRID KITTUS Jõgeva 1. Kk., JÜRI PREGEL Järvakandi Kk., MARJU PAGARAND Haapsalu 1. Kk., MARIKA OPER Varstu Kk., HELEN TAMMERT Rannu 8-kl. K., MARGUS ÖIM Puurmani Kk., RAILI TOIKKA Viljandi 1. Kk., RAINER RAJASALU Paide 3. Kk., KERLY KALJUSTE Viimsi Kk., JANEK PATRALL Kanepi Kk., MERILIN KERSON Lihula Kk.

«Sovhoosis» — joonistanud MARIANNE
PALMER Pärnu Pioneerimajast

«Maastik» — joonistanud RAUL TÖNURIST
Tallinna 44. Keskkooli III klassist

III klass

Joonistajad: REIGO REIMAND ja LIILIA NAHKUR Taebla Kk., RAINER TOPS, AIRI KARU ja JANNE MUTLI Tamsalu Kk., ANNELI PEEGEL, SIRLI TŠIŠIKOVA ja MARTIN KUTSAR Tall. 46. Kk., KADI SAAR Tornimäe 8-kl. K., JANNE-RIIN PIRN ja MARIANNE PALMER Pärnu PM, TANEL TIITS ja ANDRES SOOME Tall. 7. Kk., JANEK PAAN Palivere EIK, ANNELI SAKSON ja ANNELI SOLNA Röpina Kk., DIANA RODENDRAU Türi Kk., MARIT AHYEN ja MARET MARI-PUU Tall. 49. Kk., RAUL TÖNURIST Tall. 44. Kk.

Kirjutajad: MARET AMBUR, HELEN TUISK, JANIKA VAHTMÄE ja GUNNAR POLTRUK Rapla Kk., ANDRES SEIRE ja TARMO VEEREMAA Paide 3. Kk., KATRI BERGMANN Tartu 2. Kk., EGLE KÖIV Tartu 5. Kk., KÜLLI-RIIN TIGASSON Tartu 10. Kk., MAREK LAANE Vaimastvere 8-kl. K., TÖNU RAIDMETS Märjamaa Kk., EYE KAPTEN Värskä Kk., PILLE PLAKK ja REELIKA LOOTUS Kúusalu Kk., KAIRI RAUDMETS ja ARLES PERLE Paide 1. Kk., ANDRES KÜTT Võru 1. Kk., TANEL ELSTEIN Võru 1. 8-kl. K., KIRKE KANGRO Ruila 8-kl. K., TIIA HAAMER Leisi Kk., OLIVER PEEBO Kingissepa 1. Kk., RINGO RAHUMEEL Kingissepa 2. Kk., LINNEA PÄRNASTE Nissi 8-kl. K., KRISTI KARUS Lusti Algk., VAHUR KUUS Nursi 8-kl. K., LUČIA AŠMARINA ja RAINER TOPS Tamsalu Kk., HELI RAAMETS Viljandi 4. Kk., MARTIN PURRE ja MIHKEL ROOTS Tall. 1. Kk., HELI SARAPUU Tall. 27. 8-kl. K., RAIN MÄEKIVI Tall. 36. Kk., RAUL TÖNURIST Tall. 44. Kk., KATRIN JÜRGENS Tall. 46. Kk.

Suur lärm

LAPS LAULAB, TRAMBIB, KARJUB
JA VAIDLEB, SELETAB.
NII KISENDAMA HARJUB
KA MAKK JA TELEKAS.

ON TOAS NII PALJU LÄRMI,
ET PÖRUB AKNAKLAAS.
ON LÄBI ISA NÄRVID
JA EMA VOODIS MAAS.

KES LÄRMI LÖÖB JA RÖÖGIB,
SEE KUNAGI EI KUULE,
ET SÜDAMEL ON LÖÖGID
JA ELAMISEL LUULE.

Maal on... VIIVI LUIK

MAAL ON SUITSUAHJUD, SAUNAD,
VASIKAD JA KOERAD.
PEENRAST PAKSUD HERNEKAUNAD
TASKUTESSE POEVAD.

ÕÖSEL MAJA KOHAL VILGUB
VÄGA SUURI TÄHTI.
JA SUL TUNNE TEKIB PILGUKS,
ET SIND LÄBI NÄHTI.

Sünnipäev

OMA ASJU OSKAR
TEISTELE EI ANNA.
TEISTELE TA OSKAB
ÕELDA AINULT: «ANNA!»

OSKAR TEADA TAHAB
IGA ASJA HINDA.
KINGITUSED RAHAKS
KOHE ÜMBER HINDAB.

ODAVOID TA LAITMA
KUKUB PÄH! JA PUH!
TÄDID JÄÄVAD VAIT JA
ONUD TEEVAD: «MH!».

KÜLMAKS JÄRSKU LÄHEB
OSKAR ÜLE KERE.
APPI, ROHUTÄHED!
PROOVID PISSI, VERE!

VASEKS OSKAR MUUTUB,
TAST SAAB HUNNIK RAHA.
JA KES TEDA PUUTUB,
KÄSI PESTA TAHAB.

Illustreerinud PRIIT PÄRN

Elusloodus

Kuu

Magamaminek

LÄKS OSKAR MAALE KEVADEL,
SÄÄL HÜPPAS, HULLAS, HÖIKAS
JA ÕUES PEENRALILLEDEL
KÕIK NUPUD MAHA LÖIKAS.

KÜLL EMA NOOMIS OSKARIT
JA VANAEMA PALUS,
KUID POISSI NAERMA AJAS JUTT,
ET LILLEDEL ON VALUS.

TA OMA AUTOD KÄIVITAS
JA SÖITIS MÕÖDA ÕUE.
KUID PÄIKE ÄRA KAHVATAS
JA LUMI SADAS PÕUE.

ILM KÜLMEMAKS LÄKS KOGU AEG
JA OSKAR KOJU TAHTIS.
KÜLL ELUSLOODUS RÕÖMUSTAS,
ET OSKARIST SAI LAHTI.

KUU EI NÄE EGA KUULE.
KUU PÄÄL ON MÄED JA MERED.
SIISKI NOORELE KUULE
VANASTI ÕELDI TERE.

ON AKNA TAGA TÄHED
JA LINNUD LENDAVAD.
KUI ÕHTUL SÄNGI LÄHED,
JÄÄD ÜKSI ENDAGA.

KÕIK ARVAVAD, ET MAGAD.
KUID MÕTTEID MÖLGUTAD.
ÕÕ ISTUB UKSE TAGA
JA JALGU KÖLGUTAB.

PÄRN 85

KÄGU

Esimest käo kukkumist kuuleme siis, kui kased lehte hakkavad minema. Mõnikord tuleb kägu meile ka varem, aga tavaliselt sünnib see mai-kuu alguspäevadel. See on isakägu, kes endast kaugelekestva kukkumise märgu annab. Emakägu — tema tuleb veidi hiljem — ei kuku, vaid trillerdab. Või itsitab, aga itsitamist kuulnud õige harva ja mitte kuigi kaugele. Emakäo triller ajab kukulinnud nii ärevile, et kukkuminegi segi kipub minema. Nõnda saavad alguse kägude pulmad, mis kommete pooldest on väga iseäralikud. Emakägu käib kordamööda külas mitmel peigmehel, kes kõik elavad oma maatükkidel tema valdustes. Igal pool, kuhu ta läheb, vaatab ta ringi võimaluse järele sokutada oma järjekordne muna mõne laululinnu pessa, et tulevane laps ei jääks kasuvanemateta.

Mitte keegi ei saa uhkustada sellega, et on leidnud käo pesa. Sellest, et kägu pesa ei tee ja poetab munad hoopis võõrastesse pesadesse, on arvatavasti kõik kuulnud. Aga kuidas ja miks, seda küll paljud ei tea. Kägu muneb suure hulga mune — mõnikord kaksikümmend. Need muneetakse kolmepäevaste vahedega. Nii venib emakäo munemisaeg õige pikaks ja võib kesta juulikuu keskpaigani. Mismoodi saakski kägu ise pesa punuda ja poegi kasvatada? Liiatigi on käopojad nii suured õgarid, et kasuvanematel on ühegi näjakisa vaigistamisega pimedast pimedani tööd. Kes jõuaks toita kahtkümmet näljast käopoega!

Käomuna tekib laululinnu pessa siis, kui seal veel munemine pooleli. Kiuru pealt avatud pessa võib muna lihtsalt muneda, lepalinnu pesaõõnde tuleb see toimetada noka vahel. Vahel sööb kägu, enne kui oma muna pessa poetab, sealt ühe ära. Mõned linnud teevad oma ja

võõra vahel vahet ja viskavad käomuna välja, teised jätavad pesa maha. Kolmandad laovad pesale uue sisekihi ja munevad uuesti. Mõned linnud aga ei saa midagi aru. Nemad hakkavadki käopoegi kasvatama. Algul on võõraslaps samasugune kui omad, aga teisel päeval muutub imeilikuks: ta hakkab kasvendi ja -õdesid välja upitama ning enamasti läheb see tal korda. Viie päeva pärast jätab käopoeg oma ponnistused. Kes siis jääb, see jääb, kuni sureb nälga. Kiire kasvuga käopoeg ahnitseb kogu toidu endale. Kolm nädalat pärast munast koorumist ronib käopoeg tavaliselt pesast välja. Lennata ta küll ei oska, aga oksalt oksale ukerdab küll. Kasuvanemad annavad talle veel kolm nädalat toitu ja kogu ümbruskonda täidab näljase

nooruki lakkamatu kisa. See ulatub inimkõrva paarisaja meetri takka.

Rännuteele asuvad noored käod suve lõppedes. Algul on nad omaette, aga pärast ühinevad salkadesse. Aafrikasse jõuavad käod juba suurte parvedena.

Kägu toob metsale palju kasu. Ta on ainus lind, kes sööb karvaseid putukaröövikuid. Need aga on enamasti metsakahjurid. Kägu kukub jaanipäevani, pärast seda jääb vakka. Kui talle vastu kukkuda, siis lendab ta sageli kukkuja juurde, pidades teda teiseks isakäoks, kes tuleb oma valdustest välja ajada. Istud siis vaikselt puu alla maha ega liiguta ennast, võib kägu õige ligidale tulla. Tee proovi, aga ära kägu liialt kiusa.

FRED JÜSSI

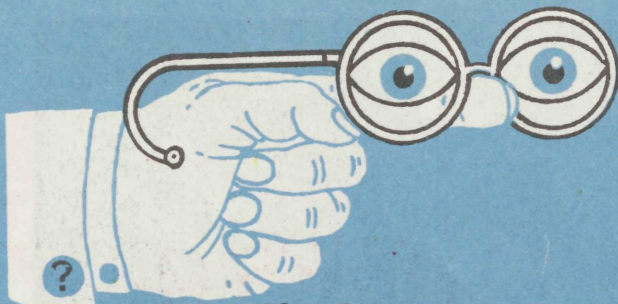
Majad valmistanud LIINA KULLES

Pildistanud TIIT KOHA

Linn

SELLISE LINNA VALMISTAMISEKS VAJAD SA TÜHJE KARPE, VÄRVLIST PABERIT, KÄÄRE, LIIMI, LAUAMÄNGUDEST JÄRELEJÄÄNUD NUPPE.

AKNAD JA UKSED VÖID VÄLJA LÖIGATA VANADEST AJAKIRJADEST, KUID VÖID NEED KA ISE JOONISTADA. KUI TAHAD HÄSTI KÕRGEID MAJU TEHA, SIIS LIIMI ÜHESUURUSED KARBID OTSAKUTI. LATERNAPOSTI SAAD VANAST VILTPLIIATSIST.

UUDISHIMULIKELE

KAS METSAS TOHIB KARJUDA?

Ei tohi. Metsa minnes läheme ju külla metsaelanikele, lindudele ja loomadele. Külas tuleb käituda viisakalt ja katsuda olla meelepärane pererahvale. Müra, kisa ja kära hirmutavad metsloomi, peletavad pesalt linnu. Munad võivad jahtuda ja neist ei koorugi linnupoegi. Pahandavad kindlasti ka kohalikud inimesed ning teised, kes on tulnud metsa puhkama. Vaikus on väärtus, mida peab oskama hoida.

MIKS SOOVITAKSE «KIVI KOTTI!»?

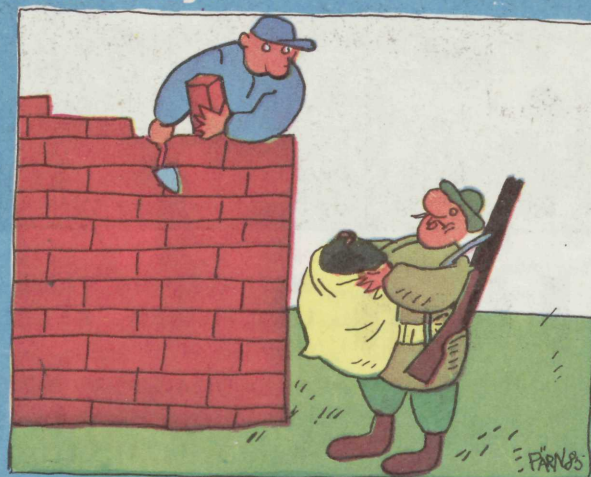
Et mitte kala- või jahihõnne ära rikkuda. Selline kõnekäänd on juba üle saja aasta vana. Ennemuiste olid inimesed väga ebausklikud. Nad arvasid, et kala- või jahimehele head soovides võib roo hoopis saagita jääda. Sellepärast soovitigi kala või looma asemel kivi kotti. Salaja aga loodeti, et kala- või jahimees tuleb tagasi saaki täis kotiga, mis on raske kui kivi. Samal põhimõttel soovitakse tänapäeval autojuhile «nael kummi!».

MIKS PEAB ENNAST PESEMA!

Nahk kaitseb meie organismi pisikute ja vigastuste eest. Ööpäevas eritavad higinäärmed umbes pool liitrit higi, mis toob nahapinnale mitmesuguseid jääkaineid. Samuti koguneb nahale rasu ja mustust. Määrdund nahk ei kaitse meid nii hästi. Hoopis nahal endal võivad tekkida põletikud. Seepärast tulebki ennast hoolikalt pesta. Nägu, kaela ja kõrvu pestakse kaks korda päevas. Käsi pestakse iga kord, kui need on määrdund. Kindlasti tuleb käsi pesta enne söömist ja pärast WC-s käimist. Jalgu pestakse igal õhtul. Vähemalt kaks korda nädalas pestakse kogu keha ja on hea, kui üks kord nädalas saab saunas käia. Ainult veega ennast puhtaks ei saa, appi tuleb võtta lasteseep.

KAS VIHMAUSS ON KASULIK!

On küll. Tungides kord sügavale maasse (talvel kuni 3 m sügavusele), tõustes siis jälle ülespoole, kobestab vihmauss mulda. Nii on taimejuurtel kergem pehmes mullas edasi tungida. Muld käib läbi vihmaussi sooltorust, saades nii juurde ka niiskust. Vihmaussi keha on libe ja limaga kaetud. Limase naha kaudu vihmauss hingab. Kui mingil põhjusel nahk kuivab, ei saa vihmauss hingata ning sureb. Seepärast käibki vihmauss maapinnal ainult öösel või vihmade ilmaga.

KUST ME SAAME DRESSID!

Dresse tehakse tootmiskoondises «Marat». Kõigepealt kootakse valmis riie. See triigitakse suurte rullide abil hästi siledaks. Siis laotakse kangas kõrgeks virnaks, pannakse lõiked peale ja lõigatakse peenikese elektrisaega parajad tükid välja. Tavaliste kääridega ei jaksaks keegi kolmsada tükki korraga välja lõigata. Tükid ömmeldakse kokku, sätitakse kandid vahele, kraeäärised ja varrukaotsad paika. Valmis dressid kontrollitakse üle. Et kõik oleksid ilusad ja igati korralikud. Siis seatakse etiketid külge ja saadetakse poodi.

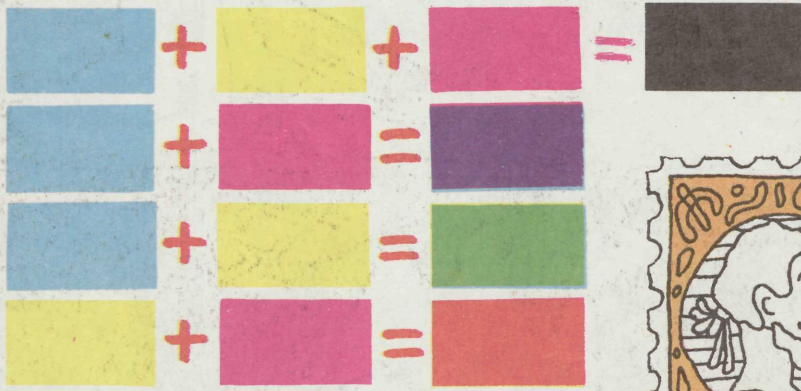
Illustratsioonid PRIIT PÄRN

MIDA MUTT SÖÖB!

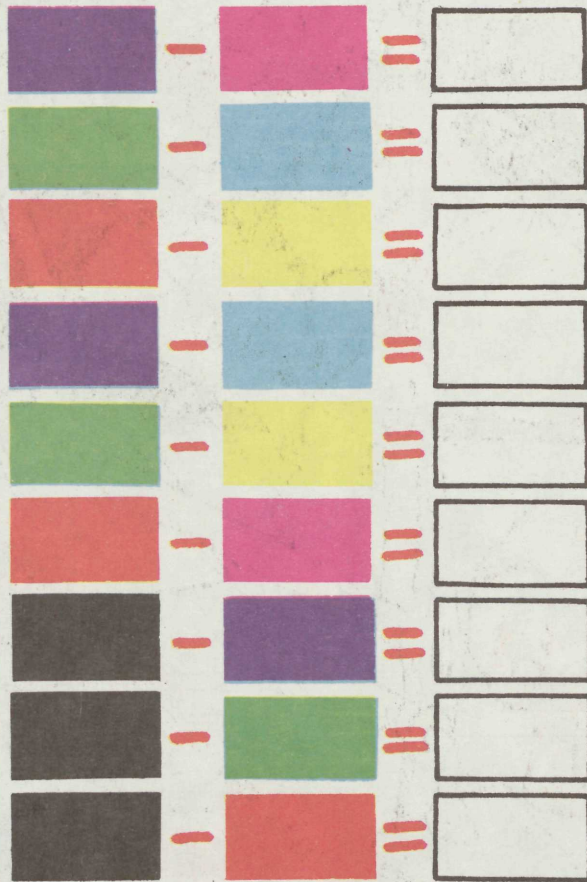
Putukaid, tõuke, nälkjaid, konni, hiiri. Mutt on ablas loom ja hävitab kõiki teisi loomi, kellest aga jõud üle käib. Talveund mutt ei maga. Seepärast kogub ta endale suured toiduvarud. Tema peamine toit talvel on vihmaussid. Muti karv on hästi tihe ja lühike ning liub vastu nahka. Nii ei pääse vesi ega muld kehani. Muti esikäpad on laiad nagu labidad ja tugevate lihastega. Nendega ta kraabib ja kühveldab mulda. Tagajalad on peenikesed ja väikesed. Nendega ta lükkab mulda tagasi ja keha edasi.

KAS OSKAD LIITA JA LAHUTADA VÄRVIDEGA! LIITMISE TABEL ON ANTUD. VÄRVI LÖPUNI LAHUTAMISE TABEL.

LIITMINE

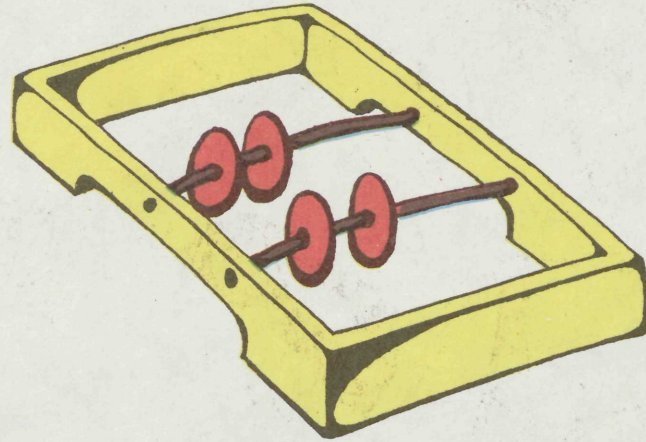

LAHUTAMINE

ÜKS NENDEST VANADEST MARKIDEST ON VÕLTSITUD. MILLINE! Joonistanud KURTI VOOL

IGA NUPP ARVELAUAL VÕIB ASETEDA KAS ÜHES VÕI TEISES ÄÄRES VÕI VASTU TEIST NUPPU. MITMEL ERINEVAL VIISIL SAAVAD NUPUD ASETSEDA.

LEIA KAHE 0-KLASSI ÖPIKU PEALKIRJAD. PANE TÄHELE, ET ARV IGA TÄHE JUURES ON KIRJUTATUD KAS ÕIGESTI VÕI VALESTI.

k ¹	t ⁵	a ³	e ⁷	r ²
e ²	m ⁴	r ⁸	u ⁹	a ¹⁰
a ¹¹	a ¹²	t ¹³	e ¹⁴	m ¹⁵
a ¹⁶	b ¹⁷	i ¹⁸	a ¹⁹	t ²⁰
i ²¹	k ²²	a ²³	t ²⁴	s ²⁵

ELKNÜ Keskkomitee ja ENSV Pioneeriorganisatsiooni Nõukogu lasteajakiri «Täheke» nr. 5 1985. Ajakiri asutatud jaanuaris 1960. Ilmub kord kuus. EKP Keskkomitee Kirjastus. Toimetuse address: Tallinn 200 107, Pärnu mnt. 67-a. Toimetus käsikirju ei tagasta.

Kollegium: E. Haamer, V. Kotkas, E. Mardi, H. Mänd, H. Rattiste, V. Variksaar. Telefonid: peatoimetaja E. Mardi 681-495, vastutav sekretär V. Variksaar 681-497, vanemtoimetaja J. Rannap 681-497, kunstiline toimetaja J. Tammsaar 681-400, toimetaja A. Jürgens 681-538, tehniline toimetaja A. Lill 681-496, sekretär A. Kuuskemaa 681-400.

Laduda antud 29. 03. 1985. Trükkida antud 30. 04. 1985. Trükitarv 76 600. Ofsetpaber nr. 1. 60x90/8. Trükipoognaid 2. Arvestuspooignaid 2,91. Tingväärtümmiseid 8,0. MB-04149. Tellimise nr. 1174. EKP Keskkomitee Kirjastuse trükkkoda, Tallinn 200 090, Pärnu mnt. 67-a.

Esikaanel HELDUR LARETEI joonistus «Võidupüha rahvamätkal».

Детский журнал ЦК ЛКСМ Эстонии и Совета Пioneерской организации Эстонской ССР «Тäheke» («Звездочка»). На эстонском языке. Выходит один раз в месяц. Типография Издательства ЦК КП Эстонии, Таллин, 200090, Пярну маантс, Пярну маантс, ЭССР, Таллин, 200107, Пярну маантс, 67-а. Цена 20 коп. Объем 2 печ. листа. Тираж 76 600. Заказ 1174.

HEKSE KIL
TÄHES
K

KIKERIKII
KU-KU

LEIA SELLELT PILDILT 42 K TÄHEGA
ALGAVAT SÕNA!
Joonistanud KURTI VOOL
ИИДЕКС 78231
HIND 20 KOP.

